

ΕΥΧΗ ΑΓΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ

**Απομαγνητοφωνημένη ομιλία μακαριστού αρχιμανδρίτου Αθανασίου Μυτιληναίου
με θέμα: «ΠΕΡΙ ΑΡΓΟΛΟΓΙΑΣ»**

[εκφωνήθηκε στην Ιερά Μονή Κορνηνείου Λαρίσης στις 22-4-1983,
Παρασκευή Ακαθίστου Ὑμνου]

Είχε δίκιο, αγαπητοί μου, ο άγιος Εφραίμ ο Σύρος, να παρακαλεί τον Θεόν να μην του παραχωρήσει μερικές κακίες, που μαστίζουν τους ανθρώπους, όπως είναι η αργολογία, γι' αυτό και έλεγε στην προσευχή του: *«Κύριε, καὶ Δέσποτα τῆς ζωῆς μου, πνεῦμα ἀργίας, περιεργείας, φιλαρχίας, καὶ ἀργολογίας μή μοι δῶς»*. Λέγει: *«Μη μου δώσεις»*. Αλλά γιατί λέγει: *«Μη μου δώσεις»*; Δίδει ο Θεός κακίες; Ο Θεός όταν βλέπει μία ψυχή, η οποία είναι αμελής και επανερχομένη εις τα ίδια και εις τα ίδια, προκειμένου να την τιμωρήσει, παραχωρεί να καταληφθεί η ψυχή αυτή από πάθη. Φοβούμενος, λοιπόν, ο άγιος Εφραίμ ο Σύρος μήπως δείχνει κάποια αμέλεια και ολιγωρία και αφροντισιά για να εφαρμόσει τον νόμο του Θεού, παρακαλεί τον άγιον Θεόν να μην παραχωρήσει, ώστε να καταληφθεί από τα πάθη και τις κακίες αυτές, μεταξύ των οποίων είναι και η αργολογία.

Τι είναι όμως η αργολογία; Είναι η πολυλογία. Είναι η φλυαρία. Η ματαιολογία, είναι η περιττολογία, είναι οι ανόητοι λόγοι, είναι τα...χασομερόλογα. Είναι αυτός που λέγει πολλά, χωρίς να λέγει τίποτα. Αυτός είναι ο αργολόγος, αυτή είναι η αργολογία. Και ίσως σε πολλούς υπάρχει η αντίληψις ότι... *«Ε, δεν είναι και σπουδαίο πράγμα το να είναι κανείς φλύαρος άνθρωπος, αργολόγος, δεν έχει τι άλλο να κάνει, σκοτώνει τον καιρό του, λέει, λέει, λέει, ε, ανοησίες, να περάσει η ώρα, δεν έχει και πολλή σημασία»*.

Αγαπητοί μου, το γνωρίζετε ότι ο Κύριος καταδικάζει την αργολογία, για την οποία θα ζητήσει λόγο εν ημέρα Κρίσεως; Λέγει συγκεκριμένα, Ματθ.12,36: *«Λέγω δε ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως· ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ»*. *«Σας βεβαιώνω»*, λέγει ο Κύριος, *«ὅτι για κάθε αργόν λόγον, για κάθε αργολογία, για κάθε περιττόν λόγον, που θα λαλήσουν οι άνθρωποι, θα αποδώσουν λόγο την ημέρα της κρίσεως. Και τούτο διότι από τα λόγια σου θα δικαιωθείς ή από τα λόγια σου θα καταδικαστείς»*.

Ωστε, λοιπόν, είναι ένα τόσο σοβαρό αμάρτημα η αργολογία; Που μπορώ να υποστώ την αιωνία κόλαση; Αγαπητοί μου, δεν το λέγω εγώ. Το λέγει ο Κύριος. Και πραγματικά και εγώ απορώ και αισθάνομαι άσχημα, γιατί ποιος από μας δεν έχει βρεθεί λίγο ή πολύ σε μία κατάσταση αργολογίας;

Ωστόσο η αργολογία, για να δούμε πιο καλύτερα και βαθύτερα το θέμα αυτό, είναι ένας δείκτης ότι έχουμε ένα κούφιο και πτωχό εσωτερικό κόσμο. Άνθρωπος ο οποίος είναι αργολόγος, μέσα του δεν έχει τίποτα, είναι κούφιος άνθρωπος. Λέγει πάλι ο Κύριος: *«Ο ἀγαθὸς ἄνθρωπος - και αναφέρεται ακριβώς στο σημείο αυτό, γιατί είναι η ίδια περικοπή- ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθὰ, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά»*. *«Εκείνος ο οποίος λέγει καλά πράγματα, έχει ένα θησαυροφυλάκιο μέσα του από αγαθά πράγματα. Αντιθέτως, εκείνος ο οποίος λέγει αργολογίες, αυτός έχει μέσα του ένα θησαυροφυλάκιο, αλλά γεμάτο από κουρέλια και βρωμιές. Δεν έχει τίποτα. Είναι ένας φτωχός άνθρωπος, είναι ένας κούφιος άνθρωπος»*. Οπότε βλέπει κανένας ότι η αργολογία, αυτόν τον άνθρωπο προδίδει· τον άνθρωπον τον κούφιο. Και συνεπώς ο κούφιος άνθρωπος δεν είναι δυνατόν ποτέ να είναι ένας σοβαρός άνθρωπος. Δεν μπορεί ποτέ ένας κούφιος άνθρωπος να μπορέσει να κάνει κάτι σωστό.

Αλλά ας δούμε την ανάλυση της αργολογίας, όπως μας την κάνει ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακος, για να δούμε, θα λέγαμε, την χρωματική της κλίμακα, πώς ακριβώς ξεδιπλώνεται μπροστά μας, για να αντιληφθούμε ότι είναι ένα πολύ σοβαρό θέμα η αργολογία και δεν μπορούμε, με κάποια ελαφρά συνείδηση, να την μετερχόμεθα και να μην την διορθώνουμε. Λέγει, λοιπόν, ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακος: *«Πολυλογία ἐστὶ κενοδοξίας καθέδρα* (:είναι η καθέδρα, η καρέκλα, ο θρόνος της κενοδοξίας)*»*. Άνθρωπος που λέει πολλά, λέει πολλά, αυτός ο άνθρωπος στο βάθος είναι κενόδοξος. Θέλει να προσελκύσει το ενδιαφέρον των άλλων. Γιατί αν έλεγε σωστά πράγματα, βεβαίως δεν θα ήταν κενόδοξος.

Σημειώσατε ότι στο σημείο αυτό και η Αγία Γραφή έχει επαναλήψεις πολλές και λέγει πολλά σε πολλά πράγματα . Μάλιστα αν διαβάσουμε την Παλαιά Διαθήκη, όπως ειδικότερα είναι το βιβλίο της «Εξόδου» ή το «Δευτερονόμιον» ή το «Λευιτικόν», θα δείτε

επαναλήψεις επί επαναλήψεων. Μήπως κι εκεί έχουμε κάτι ανάλογο; Αναμφισβήτητα όχι. Διότι εκεί δεν έχουμε αργολογία, επειδή δεν είναι ματαιολογία. Είναι πράγματα σωστά. Γιατί όμως τα επαναλαμβάνει εκεί ο λόγος του Θεού; Τα επαναλαμβάνει για δύο λόγους. Πρώτον είναι δια να τυπωθούν στο μυαλό του αναγνώστου. Και να του επιστηθεί η προσοχή. Και δεύτερον να διατηρείται διαρκώς η μνήμη αυτού του λόγου. Ώστε δεν είναι ματαιολογία αν αυτός ο λόγος του Θεού επαναλαμβάνει διαρκώς και διαρκώς τα ίδια πράγματα.

Η ματαιολογία είναι δια πράγματα τα οποία δεν έχουν καμιά σημασίαν. Είναι ασημαντολογία, ασήμαντα πράγματα, δεν έχουν καμία σημασία. Ώστε μπορεί κανείς να λέγει πολλά και να μην είναι πολυλογία. Να λέγει ολίγα και να είναι πολυλογία. Γιατί είναι αργολογία. Καθετί που αφορά στη σωτηρία του ανθρώπου, στην οικοδομή του ανθρώπου, δεν μπορεί να είναι ποτέ ματαιολογία και αργολογία. Καθετί που δεν έχει τίποτα να προσφέρει στον άλλον άνθρωπο, αυτό οπωσδήποτε είναι ματαιολογία. Ένας, λοιπόν, ο οποίος δεν έχει πραγματικά τίποτα μέσα του, θέλει όμως να φανεί, δηλαδή είναι κενό-δοξος, ζητά δόξα, αλλά είναι κούφια δόξα αυτή, προφανώς προσπαθεί να κάνει, να δείξει, να επιδειχθεί, με το να παρουσιάζει πράγματα τα οποία δεν έχουν καμία αξία, είναι της πεντάρας. Ώστε ωραία το λέγει αυτό ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακος, ότι η αργολογία είναι η καθέδρα, είναι ο θρόνος της κenoδοξίας.

«Πολυλογία ἐστίν, ἀγνωσίας τεκμήριον». Είναι η απόδειξη ότι δεν ξέρεις τίποτα. Έλεγε κάποτε ένας Γάλλος συγγραφέας, στέλνοντας μία επιστολή σε κάποιον: *«Σου γράφω πολλά, γιατί δεν έχω καιρό»*. Οξύμωρο. Του γράφει πολλά, γιατί δεν έχει καιρό; Ναι, αγαπητοί μου, γιατί εκείνος ο οποίος θα είχε να γράψει σωστά πράγματα, θα ήθελε πολύν καιρό. Εκείνος ο οποίος δεν έχει καιρό να μελετήσει, αυτός λέγει πολλά. Συνεπώς δείχνει ο άνθρωπος ο οποίος λέγει πολλά, κούφια όμως, ότι είναι απαίδευτος άνθρωπος, δεν έχει γνώση.

«Πολυλογία ἐστὶν καταλαλιᾶς θύρα». Είναι η πόρτα της κατηγορίας. Διότι μέσα στα πολλά τα λόγια που λέγει κανείς, οπωσδήποτε του ανοίγεται η πόρτα για να κατηγορήσει άλλους ανθρώπους.

«Πολυλογία ἐστὶ εὐτραπείας χειραγωγός» Τι είναι η *«εὐτραπεία»*; Το *«εὐτράπελον»* και η *«εὐτραπεία»* είναι εκείνα τα αστεία, τα οποία είναι πρόστυχα. Είναι δεύτερα. Δεν αντέχουν στην ντροπή, δεν αντέχουν στην ευπρέπεια. Όταν κανείς λέγει πολλά, και κάτι τέτοιοι άνθρωποι είναι περιζήτητοι στις παρέες, όταν κάνουν διασκεδάσεις και συντροφίες, για να λένουν πολλά και μέσα στα πολλά να λένουν πολλά βρώμικα πράγματα. Αγαπητοί μου, αν ξέρατε τι είναι η *«εὐτραπεία»*! Ένας σοβαρός άνθρωπος δεν είναι ποτέ ευτράπελος. Ας προσέξουμε πολύ στο σημείο αυτό. Άλλο πράγμα είναι το γόνιμο, το έξυπνο, το ωραίο, το καθαρό αστείο, το λογοπαίγνιο το καθαρό, εκείνο που δημιουργεί μια άνεση στ' αυτιά των ακροατών και αισθάνονται πολύ ευχάριστα όταν τον ακούν, και άλλο πράγμα είναι η ευτραπεία. Η ευτραπεία είναι τα πρόστυχα λόγια. Είναι τα «σόκιν» που λένε. Ο άνθρωπος ο οποίος λέγει πολλά λόγια, στο τέλος εκεί καταλήγει.

«Πολυλογία ἐστὶ ψεύδους ὑπουργός». «Υπουργεῖ», υπηρετεί η πολυλογία το ψεύδος. Διότι λέει, λέει, λέει κανείς πολλά κούφια πράγματα, κούφια, ε, όλα αυτά κάποτε θέλει να τα μπαλώσει. Διότι αφού λέγει πολλά, θα αναγκαστεί να λέει και ψέματα.

«Πολυλογία ἐστὶ κατανύξεως διάλυσις». Θέλει κανείς να έχει μίαν κατάνυξιν, μία συντριβή της καρδιάς του. Η πολυλογία τα διαλύει όλα.

«Πολυλογία ἐστὶ ἀκηδίας δημιουργός». Δημιουργεί η πολυλογία την ακηδία. Αυτήν την πνευματική τεμπελιά, εκείνο το ελαφρύ. Προσέξτε, οι σύγχρονοι άνθρωποι ζουν αυτήν την κατάσταση. Και είναι δυσάρεστο. Πολλά πράγματα στους συγχρόνους ανθρώπους έχουν προπαρασκευάσει και παρασκευάσει, και διαρκώς παρασκευάζουν αυτήν την κατάσταση, ώστε να βρίσκονται σε αυτήν την ακηδία. Είναι η τηλεόρασις, είναι το έντυπο χαρτί καθ' οιονδήποτε τρόπον, οι εικόνες καθ' οιονδήποτε τρόπον, ο κινηματογράφος κ.τ.λ. Και οι άνθρωποι είναι το άγχος της ζωής. Όλα αυτά κάνουν τον άνθρωπο να μην θέλει κάτι σοβαρό, να μη θέλει κάτι βαθύ. Αν υποθεθεί ότι υπάρχει ένα θεατρικό έργο, το οποίο είναι πολύ σοβαρό, είναι κλασικό, δεν θα είχε τόσο κόσμο, όσο σε μία κωμωδία θα πήγαιναν οι άνθρωποι. Γιατί ζητούν το ρηχό. Η πολυλογία, αγαπητοί μου, γεννάει την τεμπελιά του νου. Και η τεμπελιά του νου οδηγεί τον άνθρωπο στην

επιπολαιότητα και εις την ρηχότητα. Εξάλλου, ένας άνθρωπος που λέγει πολλά λόγια και δεν έχουν τίποτα αντίκρισμα τα λόγια του αυτά, αναμφισβήτητα, δεν είναι επιπόλαιος και ρηχός άνθρωπος;

«Πολυλογία ἐστὶ συννοίας σκορπισμός». Η «σύν-νοια» είναι η περισυλλογή, το μάζεμα του νου. Σκορπίζει το μάζεμα του νου η πολυλογία. Άνθρωποι οι οποίοι θα ήθελαν πραγματικά να μαζέψουν τον νου τους, να τον συγκεντρώσουν και να σκεφθούν, δεν μπορεί να είναι άνθρωποι αργόλογοι.

«Πολυλογία ἐστὶ φυλακῆς ἀφανισμός». Αφανίζει κάθε φύλαγμα, που πήραμε εντολή, αγαπητοί μου, να φυλάττομε τον Παράδεισον του Θεού. Εκείνες οι τρεις εντολές που μας έδωσε ο Θεός στον Παράδεισο, να νηστεύσομε από τον καρπὸν του δένδρου της γνώσεως του καλού και του κακού, από του να φυλάττομε τον Παράδεισον και να εργαζόμεθα τον Παράδεισον. Ο Παράδεισος είναι η ψυχή μας, μέσα εις την οποία θα ῥθει ο Χριστός να μείνει, για να την μεταβάλει την ψυχή μας σε Βασιλεία Του. Οφείλομε, λοιπόν, να εργαζόμεθα τις αρετές, οφείλομε να υπακούομε τις εντολές του Θεού και οφείλομε να φυλάττομε τον Παράδεισον. Από ποιον; Από τον εαυτό μας! Όταν έρχεται η πολυλογία δημιουργεί στον Παράδεισον της ψυχής μας ένα ξέφραγο αμπέλι. Δεν έχει πια όρια η ψυχή, δεν έχει φράκτη η ψυχή. Γιατί; Γιατί άφραγο στόμα δημιουργεί άφραγη ψυχή. Και είναι επόμενον σε μία άφραγη ψυχή, τότε πολλοί δαίμονες να εισέλθουν κι εκεί να σπείρουν κάθε λογής ζιζάνιο.

«Πολυλογία ἐστὶ θέρμης ψυκτήριον». Ψύχει, λέγει, παγώνει κάθε θέρμη, κάθε ζεστασιά της καρδιάς. Πόσες φορές αισθανόμεθα τον εαυτό μας παγωμένο, νεκρό εσωτερικά, παγωμένο. Πού οφείλεται; Στην πολυλογία. Στην αργολογία.

Και, τέλος, **«πολυλογία ἐστὶν προσευχῆς ἀμαύρωσις».** Αμαυρώνει την προσευχή η πολυλογία.

Και σας ερωτώ, αγαπητοί μου: Είναι μεγάλο θέμα η πολυλογία, η αργολογία; Εάν καταφέρνει τόσα δεινά να φέρνει μέσα στην ψυχή μου, να γιατί ο Κύριος είπε ότι θα δώσουμε λόγο για κάθε αργό λόγο, εν ημέρα Κρίσεως. Στην καθημερινότητά μας, αυτή η αργολογία εμφανίζεται με ασήμαντα πράγματα, όπως είναι η ατέλειωτη συζήτηση για το

ποδόσφαιρο, για την μόδα, για την κοσμική κίνηση. Όταν λέμε, λέμε, λέμε... γι' αυτά τα θέματα. Αυτά τα τρία. Θα τα ξαναπώ. Για το ποδόσφαιρο, για την μόδα και για την κοσμική κίνηση. Όταν μιλάμε διαρκώς γύρω από τα θέματα αυτά, είμεθα αργόλογοι άνθρωποι. Διότι δεν υπάρχει κανένα περιεχόμενο και δεν υπάρχει σοβαρότης, αλλά ματαιολογία.

Πρέπει, όμως, να αναζητήσουμε το φάρμακο της αργολογίας, αν διαπιστώσουμε ότι πάσχομε από αυτήν. Και το φάρμακο, αγαπητοί μου, είναι το εξής: Πρώτον, είναι η σιωπή. Είναι η σιγή. Δεύτερον, είναι η διαρκής ενασχόλησή μας σε μία εργασία. Τρίτον, είναι η εμβάθυνσις και, τέταρτον, είναι η οργάνωση μιας συζητήσεως.

Ας αρχίσω από το τελευταίο. Πρέπει να σας πω, ότι το να συζητά ο άνθρωπος είναι μία ευλογία. Ο Κύριος ομιλούσε διαρκώς. Γι' αυτό και ονομάστηκε Λόγος. «Λόγος» έχει δύο σημασίες. Σημαίνει νους, λογική, σημαίνει και λόγος, ο έναρθρος λόγος, η ομιλία. Ο Θεός Λόγος ομιλεί. Αυτός ομιλεί και στην Παλαιά και στην Καινή Διαθήκη. Ο Κύριος δεν έπαυε από του να βρίσκει ευκαιρίες διαρκώς να ομιλεί. Μα είτε σε ένα τραπέζι κάποιου Φαρισαίου, είτε στο πηγάδι στην Σαμάρεια με κάποια Σαμαρίτισσα, είτε οπουδήποτε, είτε πήγαινε προς τα Ιεροσόλυμα, είτε ευρίσκετο μέσα εις το πλοiάριον, οπουδήποτε ο Κύριος ωμίλει. Το θέμα του έναρθρου λόγου είναι μία ευλογία. Μόνο ο άνθρωπος έχει τον έναρθρον λόγον. Έτσι καλείται να οργανώσει την ομιλία του και να φτιάξει αυτό το θαύμα, το θαύμα, που λέγεται συζήτηση.

Οι αρχαίοι Έλληνες είχαν οργανώσει την συζήτησή τους και την είχαν αναγάγει σε τέχνη. Είναι η περίφημη «διαλεκτική τέχνη». Κι αυτή η διαλεκτική τέχνη, δεν είναι τίποτε άλλο παρά η φιλοσοφία! Είναι, λοιπόν, μεγάλο πράγμα το να μπορεί κανείς πραγματικά να έχει αυτήν την τέχνη. Να ξέρει πότε θα μιλήσει, πότε δεν θα μιλήσει και τι θα πει. Να έχει αίσθηση του μέτρου. Οι αρχαίοι Έλληνες καλλιέργησαν πάρα πολύ την αίσθηση του μέτρου. Γι' αυτό η πολυλογία και η αργολογία είναι η απουσία του μέτρου. Όταν έχουμε αυτό το μέτρο μέσα μας, ξέρομε πόσο θα μιλήσουμε, τι θα πούμε, πώς θα ωφελήσουμε, με κάθε τρόπο, ώστε να ευχαριστηθεί ο άλλος και να ωφεληθεί. Πρέπει, λοιπόν, να οργανώσουμε την συζήτησή μας. Όταν, ξέρετε, πηγαίνομε σε ένα σπίτι, το 'χετε προσέξει, θα σας το πω, θα το ιδείτε, εγώ το έχω προσέξει και είναι κάτι που με ενοχλεί

πάρα πολύ, όταν κάποιος αρχίσει να λέγει κάτι, τότε κάποιος δεύτερος αρχίζει να μιλά με τον διπλανό του κι ένας πέμπτος με τον έκτον αρχίζει να μιλάει με τον διπλανό του. Και τότε γίνονται μικρές ομάδες και σε λίγο γίνεται μία χάβρα και όλοι μιλούν και κανείς δεν ακούει. Γιατί αυτό; Θα ομιλεί ένας. Όταν σταματήσει αυτός, θα πάρει τον λόγο κάποιος άλλος. Και θα ακούνε όλοι οι άλλοι. Μετά θα μιλήσει ένας τρίτος. Και όποιος θέλει, θα μιλήσει. Αλλά όλοι αυτοί που μιλούν, πρέπει οπωσδήποτε να μάθουν και να ακούνε. Δεν μπορείς να ομιλείς, αν δεν έχεις μάθει να ακούς. Πρέπει, λοιπόν, να μάθουμε να ακούμε. Αυτό θα πει «οργανώνω την συζήτησή μου».

Αλλά ας έρθω, αγαπητοί μου, στο δεύτερο σημείο. Είναι η ενασχόλησις, το δεύτερο φάρμακο εναντίον της αργολογίας. Αργία, περιέργεια και αργολογία, όπως μας λέγει ο άγιος Εφραίμ ο Σύρος, είναι αδελφούλες ομογάλακτες. Πηγαίνουν πλάι πλάι. Η αργία, η περιέργεια και η αργολογία. Ο άνθρωπος που έμαθε πάντοτε να ασχολείται με κάτι, δεν του μένει καιρός να ανοίγει κουβέντες οπουδήποτε, οτιδήποτε, με οποιονδήποτε. Κοιτάζει την δουλειά του. Γι' αυτό αγαπητοί μου, θα πρέπει να έχουμε πάντοτε μία απασχόληση, για να μην πέφτουμε στην αργολογία.

Τρίτο φάρμακο είναι η εμβάθυνσις. Να βαθαίνουμε πάντοτε. Είναι το σκάψιμο της σκέψεως. Να σκεπτόμαστε. Και όταν κανείς σκέφτεται, δεν αφήνει περιθώρια για αργολογία. Γίνεται ένας βαθύς άνθρωπος. Με τον τρόπον αυτόν φυγαδεύεται η επιπολαιότητα. Ο Μέγας Βασίλειος πολλάκις εκεί που κουβέντιαζε, έπεφτε σε περισυλλογή, γιατί ήθελε να βαθύνει εκείνο το οποίον έλεγε ή εκείνο το οποίον ήκουε. Ο Παπαδιαμάντης, ο διηγηματογράφος μας, δεν ήταν πολύλογος άνθρωπος· έπιανε μία γωνιά και εκεί εκάθητο και εσκέπτετο. Και τον βλέπει κανείς να είναι γλαφυρότατος μέσα στα διηγήματά του. Έτσι ο άνθρωπος ο οποίος μαθαίνει να βαθαίνει, δεν είναι δυνατόν ποτέ να πέφτει εις το αμάρτημα της αργολογίας.

Και ένα τέταρτο. Είναι η σιωπή, είναι η σιγή. Ω, γι' αυτή τη σιγή, αγαπητοί μου, ακούσατε. Λέγει η «Σοφία Σειράχ». Δηλαδή να μάθουμε να σωπαίνουμε πολλές φορές· να σωπαίνουμε. Όχι πάντα να μιλάμε. Να έχουμε και την ώρα που θα σιωπήσουμε. Λέγει η «Σοφία Σειράχ» 20,7: *«Άνθρωπος σοφός σιγήσει έως καιροῦ»*. «Ο σοφός άνθρωπος

ξέρει πότε θα σιωπήσει». «Έως καιροῦ». Και πότε θα μιλήσει. Θα μιλήσει. Αλλά και θα σιωπήσει. Ο δε «Ἐκκλησιαστής» 3,7 λέγει: «*Καιρὸς τοῦ σιγᾶν καὶ καιρὸς τοῦ λαλεῖν*». Υπάρχει ώρα που πρέπει να σιωπήσουμε και υπάρχει η ώρα που πρέπει να μιλήσουμε. Αν έχομε, λοιπόν, αυτό το μέτρο, τότε αναμφισβήτητα ξέρομε πότε θα μιλάμε και πότε θα σιωπούμε.

Και πάλι αναλύει την σιωπή, αγαπητοί μου, ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακος στον 13^ο λόγο του. Λέγει τα εξής: «*Σιωπή ἐν γνώσει* -δηλαδή, μια σιωπή συνειδητή, που ξέρεις γιατί σιωπᾷς όχι γιατί δεν έχεις τίποτα να πεις, αλλά γιατί ξέρεις να σιωπᾷς- *μήτηρ προσευχῆς* (:είναι η μάνα της προσευχής), *αἰχμαλωσίας ἀνάκλησις* (:είναι η ανάκληση όταν αιχμαλωτίστηκες από τα πάθη), *ζωγράφος κολάσεως* (:σου διαζωγραφίζει μέσα σου τα δεινά της κολάσεως εἰς τὴν ἐπερὶ σου περισυλλογὴ καὶ τὴν σιωπὴ καὶ σκέπτεσαι καὶ εἶσαι θεωρητικὸς ἄνθρωπος καὶ μπαίνεις εἰς τὰ μέλλοντα να γίνουν)». Είναι «*γνώσεως προσθήκη* (:έρχεται να σου προσθέσει γνώση η σιωπή, διότι όταν σιωπᾷς, ξέρεις να μαθαίνεις), *ἀφανὴς προκοπή* (:είναι η προκοπή εκείνη που δεν φαίνεται από πού σου ἔρχεται, κι ὅμως προκόβεις. Ἐνας ἄνθρωπος που προκόβει, εἶναι γιατί σιωπᾷ)». Και τέλος, «*λεληθυῖα ἀνάβασις* (:είναι η ανάβασις η πνευματική, η κρυφή πνευματική ἀνάβασις. Ἀνεβαίνεις καὶ κανεὶς δεν αντιλαμβάνεται πῶς ανεβαίνεις. Γιατί η σιωπὴ σου δημιουργεῖ γνώση Θεοῦ)».

Η σιωπή, αγαπητοί μου, κάποτε είναι μία τρομακτική βοή, πολύ πιο δυνατή από τα λόγια. Θυμηθείτε τον Κύριο προ του Πιλάτου: «*Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ;*». Ο Κύριος σιωπά. Ουδεμία απάντησις. «*Σε μένα δεν αποκρίνεσαι; Δεν ξέρεις ὅτι ἔχω τὸ δικαίωμα καὶ ἔχω καὶ τὸ αξίωμα να σε καταδικάσω σε θάνατο ἢ ὀχι;*». Εταράχθη ο Πιλάτος. Γιατί; Διότι ο κατηγορούμενος δεν μιλούσε. Η σιωπή; Κραυγαλέα είναι η σιωπή. Μάλιστα κάποτε, σε περιπτώσεις που η σιωπή, η σιωπή μένει διαρκῶς, δημιουργεῖ τέτοια ανησυχία στο περιβάλλον, ὥστε τρέμουν οἱ ἐχθροί. Στο «*Δ' Μακκαβαίων*» συναντούμε το εξής καταπληκτικό: Δίνει διαταγή ο Αντίοχος ο Επιφανής να του κοπεί η γλῶσσα του τέταρτου Μακκαβαίου, δηλαδή του τετάρτου γιου της Σολομωνῆς, καὶ λέγει ο Μακκαβαῖος ο τέταρτος: «*Κὰν ἀφέλης τὸ τῆς φωνῆς ὄργανον, καὶ σιωπῶντων ἀκούει ὁ Θεός*». «Κι αν

ακόμη μου κόψεις τα όργανα της ομιλίας, μου κόψεις την γλώσσα, ο Θεός ξέρει να ακούει κι εκείνους που σιωπούν. Κι αλίμονο μάλιστα αν κανείς αδικεί εκείνον που έμαθε να σιωπά. Εκδικείται για λογαριασμό του ο Θεός!». Είναι φοβερό πράγμα η σιωπή. Είναι φοβερό όπλο η σιωπή. Κι είναι το τελευταίο φάρμακο κατά της αργολογίας.

Αγαπητοί μου, γράφει ο Απόστολος Παύλος: «Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι(·ο λόγος σας να είναι χαριτωμένος), ἁλατι ἡρτυμένος(·αλατισμένος), εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐν ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι (:για να ξέρετε πώς θα μιλάτε στον καθένα)». Ξέρετε ότι στην Βασιλεία του Θεού δεν θα μιλάμε. Πολύ δε παραπάνω δεν θα υπάρχει αργολογία. Γιατί θα είμεθα απορροφημένοι από το πρόσωπο του Χριστού, του Δοξασμένου, και δεν θα μένει καιρός να βλέπει ο ένας τον άλλον. Μπορούμε να βλέπομε ο ένας τον άλλον, αλλά δεν θα μένει ο καιρός. Έτσι, αγαπητοί μου, θα μπορέσουμε να πούμε ότι θα πρέπει με κάθε τρόπο όταν σιωπούμε, αρχίζουμε να μαθαίνουμε και τα μυστήρια του ουρανού. Κι όταν αρχίσουμε να σιωπούμε και να χρησιμοποιούμε τα φάρμακα εναντίον της αργολογίας, τότε θα έχουμε γίνει νικηταί ενός φοβερού πάθους, φοβεροτάτου πάθους: της αργολογίας.

ΠΡΟΣ ΔΟΞΑΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΤΡΙΑΔΙΚΟΥ ΘΕΟΥ

**και με απροσμέτρητη ευγνωμοσύνη στον πνευματικό μας καθοδηγητή
μακαριστό γέροντα Αθανάσιο Μυτιληναίο,**

ψηφιοποίηση και επιμέλεια της απομαγνητοφωνημένης ομιλίας:

Ελένη Λιναρδάκη, φιλόλογος

ΠΗΓΕΣ:

- Απομαγνητοφώνηση ομιλίας δια χειρός του αξιοτίμου κ. Αθανασίου Κ.
- https://www.arnion.gr/mp3/omilies/p_athanasios/xairetismoι/xairetismoι_015.mp3